

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАЦКАЛО

Міжнародні стандарти ведення бізнесу
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Освітньо-наукова програма	Міжнародні економічні відносини

Статус дисципліни

вибіркова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин
Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник:
Лебідь Олеся Вікторівна, к. е. н., проф. кафедри міжнародних економічних відносин.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

В умовах ведення бізнесу з іноземними партнерами українські підприємства потребують застосування методологій, норм, принципів та стандартів ведення бізнесу (ISO, фінансової звітності, ІНКОТЕРМС); формування культури ведення бізнесу на основі методів комплаєнс-аналізу та міжнародних стандартів регулювання корпоративних конфліктів.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти ведення бізнесу» складена відповідно до освітньої програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Об'єктом навчальної дисципліни є міжнародні стандарти ведення бізнесу.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні положення, принципи, методи та засоби міжнародної стандартизації бізнесу.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування і розвиток в аспірантів дослідницьких навичок високого рівня в предметній області, умінь роботи з міжнародними стандартами, умінь, що направлені на отримання нових наукових знань під час підготовки до захисту дисертації.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні стандарти ведення бізнесу» набуття знань, вмінь та навичок з: методології, норм, принципів та стандартів ведення бізнесу (ISO, фінансової звітності, ІНКОТЕРМС); формування культури ведення бізнесу на основі методів комплаєнс-аналізу та міжнародних стандартів регулювання корпоративних конфліктів.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку	Конкуренція на міжнародних ринках

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Забезпечувати ефективне ведення бізнесу в мікро- та макросередовищі	Визначати роль та завдання міжнародних стандартів ведення бізнесу. Визначити сутність стандартів. Ідентифікувати проблеми стосовно ведення бізнесу, що пов'язані зі стандартами. Розглянути, з яких рівнів складається міжнародний бізнес стандарт. Засвоїти основні принципи та підходи стосовно успішного ведення бізнесу на міжнародному рівні.
Забезпечувати набуття вмінь в сфері ведення бізнесу, а саме розробляти і впроваджувати міжнародні бізнес стандарти для підвищення успішності бізнесу в міжнародному середовищі.	Оцінювати наслідки впровадження міжнародних стандартів ведення бізнесу на його ефективність. Дізнатися, які існують методи оцінювання цього впливу. Розглянути питання сертифікації менеджменту бізнесу. Зрозуміти, навіщо необхідна стандартизація, сертифікація і оцінити ефект від неї. Дізнатися, як збільшиться вартість бізнесу після введення стандартів і сертифікації.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Актуальні питання дотримання міжнародних стандартів ведення бізнесу

Тема 1. Міжнародні стандарти ведення бізнесу як інструмент забезпечення стійкого розвитку підприємства

- 1.1. Обґрунтування необхідності дотримання міжнародних стандартів ведення бізнесу
- 1.2. Методологія, норми, принципи ведення бізнесу
- 1.3. Класифікація та аналіз міжнародних стандартів та рейтингів ведення бізнесу

Тема 2. Особливості міжнародних систем стандартизації ISO

- 2.1. Історія виникнення і напрями діяльності міжнародної організації зі стандартизації
- 2.2. Визначення сутності термінів «бізнес», «стандарт» та «міжнародний стандарт бізнесу»
- 2.3. Проблеми уніфікації та гармонізації міжнародних та національних стандартів

Тема 3. Особливості міжнародних стандартів фінансової звітності

- 3.1. Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності: МСФО, ГААП для забезпечення фінансової та управлінської прозорості
- 3.2. Погодження національних та міжнародних стандартів фінансової звітності

Тема 4. Застосування стандартів Інкотермс

- 4.1. Інкотермс: офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати
- 4.2. Розподіл ризиків і витрат відповідно до ІНКОТЕРМС
- 4.3. Особливості складання контрактів купівлі продажу для захисту прав та інтересів ключових стейкхолдерів
- 4.4. Документальний супровід операцій у відповідності до ІНКОТЕРМС

Змістовий модуль 2. Застосування міжнародних стандартів для підвищення ефективності бізнесу

Тема 5. Управління якістю: концептуальні проблеми міжнародних стандартів

- 5.1. Поняття якості з позиції міжнародних стандартів
- 5.2. Види міжнародних стандартів забезпечення якості
- 5.3. Етапи впровадження міжнародних стандартів якості

Тема 6. Формування культури ведення бізнесу

- 6.1. Функціонал комплаєнсу для захисту інтересів ключових стейкхолдерів
- 6.2. Відповідність законам, правилам і стандартам у сфері комплаєнсу
- 6.3. Розробка структури комплаєнс-програми відповідно до міжнародних практик

Тема 7. Практики оцінки та стандарти у сфері інтелектуальної власності

- 7.1. Поняття інтелектуальної власності
- 7.2. Об'єкти та різновиди прав інтелектуальної власності
- 7.3. Методологія оцінки інтелектуальної власності
- 7.4. Стандарти Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ)

Тема 8. Системи міжнародної екологічної стандартизації

- 8.1. Ключові елементи системи міжнародної екологічної стандартизації
- 8.2. Ринкові механізми екологічного менеджменту
- 8.3. Типологія міжнародних стандартів екологічного менеджменту
- 8.4. Корпоративна екологічна відповідальність міжнародних компаній

Перелік практичних та лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведений у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

До сукупності методів навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів ступеня доктора філософії, які використовуються під час викладання навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти ведення бізнесу», відносяться: проблемні лекції, дискусії, презентації доповідей, гра в трикутнику «доповідач – опонент – рецензент», міні-тренінги, вирішення проблемних питань.

На практичному занятті з першої теми запланована дискусія з питання «Значення міжнародних стандартів у сучасному світі. Впровадження міжнародних стандартів – це об'єктивна необхідність чи маркетинговий прийом?». Опановуючи другу тему, аспіранти мають сформулювати власний словник термінів та обговорити його в аудиторії. На практичному занятті з третьої теми аспіранти презентують доповіді, присвячені етапам і проблемам впровадження різноманітних міжнародних стандартів. За підсумками лекції з четвертої теми аспіранти за результатами індивідуальної роботи пропонують заходи погодження національних та міжнародних стандартів фінансової звітності. На практичному занятті за п'ятою темою аспіранти вирішують проблемне питання забезпечення якості менеджменту, забезпечення якості продукції. На практичному занятті з теми шість аспіранти презентують доповіді про корпоративні культури різних типів і працюють за правилами гри в трикутнику «доповідач – опонент – рецензент». За підсумками лекції з сьомої теми аспіранти аналізують різновиди прав інтелектуальної власності і презентують результати груп. На практичному занятті з восьмої теми запланована дискусія з питання «Впровадження екологічного менеджменту в практику діяльності українських підприємств: проблеми та шляхи їх вирішення».

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення аспірантами навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти ведення бізнесу» здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Контрольні заходи включають поточний, проміжний і підсумковий контроль, що оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, – 60 балів).

Поточний контроль містить оцінювання робіт аспіранта під час:

практичних занять:

презентації, що мають бути виконані в середовищі PowerPoint. Максимальна оцінка 5 балів ставиться за умови наявності не менше, ніж 10 слайдів, які у повній мірі розкривають зміст обговорюваних питань. Загальна кількість балів – **35**.

експрес-опитування, оцінка за яке є складовою оцінювання активної роботи на парі аспіранта;

поточна контрольна робота, максимально оцінюється в 10 балів. Контрольна робота містить тестові і розрахункові завдання, виконується в ПНС. Максимальна оцінка за кожен контрольну роботу 15 балів, усього **30** балів за семестр.

самостійної роботи:

виконання індивідуального творчого завдання. Максимальна оцінка: **35** балів, яка може бути отримана за умови написання і опублікування упродовж семестру статті або тез доповідей на конференції. 15 балів можна отримати, якщо аспірант не бажає доводити творче завдання до рівня публікації і просто розміщує його в ПНС.

Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового заліку.

Умовою отримання заліку з дисципліни є виконання аспірантом у відповідні терміни передбачених видів аудиторної та індивідуальної навчальної роботи. Сума балів за їх здійснення має бути не менше 60-ти.

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	МАХ бал
Тема 1. Міжнародні стандарти ведення бізнесу як інструмент забезпечення стійкого розвитку підприємства	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 1. Міжнародні стандарти ведення бізнесу як інструмент забезпечення стійкого розвитку підприємства	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Знайомство зі структурою навчальної дисципліни, обговорення технологічної карти та особливостей накопичення балів. Дискусія з питання «Значення міжнародних стандартів у сучасному світі. Впровадження міжнародних стандартів – це об'єктивна необхідність чи маркетинговий прийом?»	Активна участь у занятті	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань	
Тема 2. Особливості міжнародних систем стандартизації ISO	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 2. Особливості міжнародних систем стандартизації ISO	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Формування і обговорення словника термінів. Обговорення технології виконання творчого завдання, обговорення термінів здачі, особливостей написання статті	Активна участь у занятті	

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	МАХ бал
Тема 2. Особливості міжнародних систем	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу. Пошук матеріалів та вибір теми творчого завдання. Написання обґрунтування теми творчого завдання. Пошук джерел інформації для його написання (мінімум 10 джерел), формування списку літератури	Перевірка домашніх завдань	5
Тема 3. Особливості міжнародних стандартів фінансової звітності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 3. Особливості міжнародних стандартів фінансової звітності	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Розв'язання практичних і ситуаційних завдань. Студенти презентують доповіді, присвячені етапам і проблемам впровадження різноманітних міжнародних стандартів	Активна участь у занятті	
	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до занять і контрольної роботи. Формулювання мети та задач написання статті, визначення методів вирішення задач	Перевірка домашніх завдань	5
Тема 4. Застосування стандартів Інкотермс	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 4. Застосування стандартів Інкотермс	Активна участь у занятті	
	Практичне заняття	Розв'язання практичних і ситуаційних завдань, презентація доповідей студентів. Студенти за результатами індивідуальної роботи пропонують заходи погодження національних та міжнародних стандартів фінансової звітності.	Активна участь у занятті	
			Письмова контрольна робота	15
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка презентації	5	
Тема 5. Управління якістю: концептуальні проблеми міжнародних стандартів	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 5. Управління якістю: концептуальні проблеми міжнародних стандартів	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Аспіранти вирішують проблемне питання забезпечення якості менеджменту, забезпечення якості продукції	Активна участь у занятті	
Презентація індивідуальних творчих завдань, їх обговорення		Індивідуальне творче завдання	35	

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	МАХ бал
Тема 5	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних, оформлення презентацій	Перевірка домашніх завдань	5
Тема 6. Формування культури ведення бізнесу	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 6. Формування культури ведення бізнесу	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Презентація доповідей про корпоративні культури різних типів і працюють за правилами гри в трикутнику «доповідач – опонент – рецензент».	Активна участь у занятті	
	Практичне заняття	Розв'язування ситуаційних задач. Презентація доповідей, їх обговорення	Активна участь у занятті	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Повторювання теоретичного матеріалу. Підготовка презентації за результатами виконання індивідуального завдання	Перевірка домашніх завдань	5
Тема 7. Практики оцінки та стандарти у сфері інтелектуальної власності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 7. Практики оцінки та стандарти у сфері інтелектуальної власності	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Аспіранти аналізують різновиди прав інтелектуальної власності і презентують результати групи	Активна участь у занятті	
		Поточна контрольна робота 2	Контрольна робота	15
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Повторювання теоретичного матеріалу, повторювання методичних вказівок щодо розв'язання задач	Перевірка домашніх завдань	5
Тема 8. Системи міжнародної екологічної стандартизації	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 8. Системи міжнародної екологічної стандартизації	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Дискусія «Впровадження екологічного менеджменту в практику діяльності українських підприємств: проблеми та шляхи їх вирішення».	Активна участь у занятті	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Підготовка до занять	Опанування теоретичного матеріалу	Перевірка домашніх завдань	5

Рекомендована література

Основна

1. Дубовая В. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності: навчальний посібник. – Полтава: ПолтНТУ, 2017. – 312 с.
2. Отенко І. International Standards of Corporate Security / І. Отенко, О. Преображенська // Економіка розвитку. – 2016. – № 4. – С. 21-26.
3. Отенко І. П. Аналіз особливостей міжнародних стандартів кадрової безпеки підприємства / І. П. Отенко, О. С. Преображенська // Бізнес-Інформ. – №2. – 2014. – С. 371-376.
4. Отенко І.П. Розвиток компетенцій підприємства на основі стратегічних знань [Текст] : монографія / Отенко І. П., Преображенська О. С. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 264 с.
5. Рогуленко Т. М. Міжнародні стандарти аудиту: підручник. – К.: Ліра, 2018. – 638 с.

Додаткова

6. Стандартизація, метрологія, сертифікація та управління якістю: Підручник / Л.В. Баль-Прилипка, Н.М. Слободянюк, Г.Є. Поліщук, М.З. Паска, В.Г. – Львів: Фоліант, 2017 – 512 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

7. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Міжнародні стандарти ведення бізнесу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7570>
8. Anthony McGee (2016), Corporate Security's Professional Project: an Examination of the Modern condition of Corporate Security Management, and the Potential for Further Professionalization of the Occupation – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dspace.lib.cranfield.ac.uk/bitstream/1826/4658/1/McGee.pdf>
9. Міжнародні стандарти: Стандарти FATF – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://000.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=180⟨=uk.
10. Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://000.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=
11. Рекомендацій FATF – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://000.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=180&art_id=951⟨=uk.
12. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation the FATF Recommendations (The FATF Recommendations) – [Electronic source]. Access: <http://000.fatf-gafi.org/topics/fatfrecommendations/documents/fatfrecommendations2012.html>
13. Organization for Economic Co-Operation And Development Anti-Corruption Network for Eastern Europe And Central Asia (2015) Anti-Corruption Reforms in Ukraine Round 3 Monitoring of the Istanbul Anti-Corruption Action Plan – [Electronic source]. Access: <http://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/Ukraine-Round-3-Monitoring-Report-ENG.pdf>.